

Abstract.

Pyrovarov S., Hanenko A., Perevozova I. Modern practice of implementing marketing and sales activities of agricultural enterprises: strategic and innovative aspects.

The article explores key aspects of marine risk insurance as an integral element of risk management in maritime transport and trade. It reveals the nature and categories of marine risks, highlighting the significance of insurance in protecting the interests of shipowners, cargo owners, and other participants in maritime activities. It examines the main categories of insurance: hull insurance, cargo insurance, liability insurance for shipowners, freight insurance, and loss of profit insurance. The primary legal aspects of marine insurance regulation are analyzed through national legislation and international conventions, such as the Hague-Visby Rules, Hamburg Rules, and Rotterdam Rules. The role of the International Maritime Organization (IMO) in influencing insurance regulation through maritime safety standards and environmental requirements is also examined. The article addresses mechanisms for regulatory oversight by national authorities to ensure transparency, stability, and compliance of insurance companies' activities with legislative requirements. It investigates key economic factors affecting the marine insurance market, including fluctuations in oil prices, international trade volumes, global economic activity, and political instability. Emphasis is placed on harmonizing national and international legislation to ensure stable insurance relations and improve dispute resolution efficiency. Practical aspects of the interaction between marine insurance market participants and the influence of external economic conditions on its development are analyzed. The research findings underscore the strategic importance of marine insurance in maintaining the stability of the global economy, particularly in international trade and cargo transportation. Comprehensive legal and economic regulation of marine insurance is shown to promote its effective functioning, protect market participants' interests, and ensure financial sustainability in maritime transportation.

Keywords: and/or key phrases: marine risk insurance, risk management, cargo insurance, insurable interest.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2025 р.

Бібліографічний опис статті:

Панченко І. М., Стовба Т. А. Економіко-правові аспекти розвитку інституту страхування морських ризиків в умовах глобалізації судноплавства. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2025. № 1. С. 87-92.

Panchenko I., Stovba T. Economic and legal aspects of the development of the institution of marine risk insurance in the context of globalization of shipping. *Actual problems of innovative economy and law*. 2025. No. 1, pp. 87-92.

УДК: 621.311; JEL classification: Q42, Q48

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2025-1-23>

БОРТНИК Світлана Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки і торгівлі, Волинський національний університет імені Лесі Українки, <https://orcid.org/0000-0003-2687-7866>
МОХНЮК Анна Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки і торгівлі, Волинський національний університет імені Лесі Українки, <https://orcid.org/0000-0001-5583-6698>
ЧОРНА Неля Петрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу, Західноукраїнський національний університет, <https://orcid.org/0000-0001-9719-6043>
КРАМАР Олесь Юрійович, аспірант кафедри економіки і торгівлі, Волинський національний університет імені Лесі Українки, <https://orcid.org/0009-0000-9217-8604>

ІНСТИТУЦІЙНИЙ БАЗИС РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СФЕРИ ГЕНЕРАЦІЇ ТА РОЗПОДІЛУ ЕНЕРГІЇ ЗГЕНРОВАНОЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ В ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

Bortnik S., Mokhniuk A., Chorna N., Kramar O. Institutional framework for the implementation of the mechanism of functioning and development of the sphere of generation and distribution of energy generated from renewable sources in the western region of Ukraine.

The current stage of development of the electric power industry, particularly generated from renewable sources, is marked by a pressing issue- the need to ensure the reliability and quality of electricity supply. The escalating impact of external and internal threats necessitates bolstering the resilience of green electricity transportation and distribution systems. Thus, the region's energy system faces systemic challenges. It is crucial to implement a comprehensive Strategy for developing a renewable energy generation network, protecting the interests of producers in related industries, creating conditions for attracting investment in innovative projects, and ensuring compliance with international standards. Effective development of the regional renewable and conventional energy sector is hampered by imperfect organizational and economic management mechanisms at the national and regional levels. Insufficient attention to social aspects and the lack of clear strategic priorities complicates the decision-making process. Developing the energy market and energy sector enterprises requires developing evidence-based strategies considering long-term forecasts and trends. Continuous monitoring and adaptation to changing conditions are not just important, but critical to ensuring sustainable development in the ever-evolving energy sector. The specifics of the Volyn region's power system are low electricity generation and consumption levels. Limited financial resources result in the need to operate obsolete and physically outdated TPP equipment destroyed by the enemy, significantly limiting the possibilities for large-scale modernization. The problem of uneven daily load schedules requires implementing energy-saving measures. In addition to introducing energy-efficient technologies, strict adherence to energy-saving regimes in all sectors of the economy and everyday life is necessary. Developing solar and wind energy requires significant modernization and expansion of the power grid infrastructure. This includes repairing existing and building new renewable energy generation points, high-voltage substations, distribution points, and cable lines to ensure reliable connection and transmission of electricity.

Keywords: institutions, institutional framework, institutional mechanism, mechanism of functioning, mechanism of ensuring market efficiency, renewable energy generation, renewable energy distribution, efficiency of implementation, mechanism of functioning of the renewable energy sector, efficiency of renewable energy sources.

Statement of the problem. At the current stage of the electric power industry's development and formation, the issue of reliable and high-quality electricity supply to consumers is as crucial as uninterrupted transportation in the face of external and internal threats.

Analysis of recent research and publications. Scientists E. Bobrov [1], R. Gevko [2], B. Gevko [2], V. Kupchak [5], V. Lahodienko [5], A. Tendyuk [13], and L. Strizheus [13] have studied the specific problems, challenges, and potential development pathways of Ukraine's electric power complex.

However, Ukraine's electric power complex is developing dynamically, and the specificities of sustainable development in this context are yet to be fully understood. This underscores the urgent need for further research and definition of these peculiarities.

Moreover, such problems as energy saving and efficiency have been studied by scientists such as D. Sala [17, 18] and I. Galytsia, M. Korotia, K. Pavlov [7-11, 15, 16],

O. Pavlova [7-11, 15, 16], A. Tymchyshak [9], B. Osvitsynskyi [9], S. Pysanko [10], L. Matiychuk [10, 15], V. Spas [11], I. Perevozova [16], and I. Kotsan [15], R. Chorny [16], N. Chorna [16].

The purpose of the research. The article aims to provide an in-depth study of the institutional framework for the energy generation and distribution mechanism produced using renewable (alternative) technologies.

Presentation of the primary research material. Volyn region is one of the leading regions of Ukraine in terms of energy dependence. The region has about four combined heat and power plants integrated into the production cycles of sugar factories and a gas turbine power plant that uses the resources of the Lokachi gas field. These facilities generate electricity primarily to meet the enterprises' own needs. The regional power system is connected to the unified power system of Belarus and the power systems of neighboring Rivne and Lviv regions. A characteristic feature of the Volyn region is the lowest electricity

consumption among all regions of Ukraine. However, due to the limited generating capacity, the region is an importer of electricity.

Volyn's electricity industry has a rich history, dating back to 1909, when two diesel power plants were launched to provide lighting for the city of Lutsk. This marked the beginning of the energy sector's gradual development, a journey that continues to this day.

Volynoblenergo PJSC plays a pivotal role in the Volyn region, serving as the leading producer, distributor, and electricity supplier. The company's transportation infrastructure comprises 110 kV and 35 kV power grids and corresponding substations.

The following data characterize the technical and economic indicators of Volynoblenergo:

1. Length of power transmission lines: 25611 km.
2. Number of substations: 5815.
3. Total capacity of transformers: 2108 MVA.
4. Service area: 20.2 thousand square kilometers.
5. Number of subscribers: about 340,000 individuals and 7,000 legal entities.

According to Ukraine's law "On the Electricity Market," Volynoblenergo is an electricity supplier that operates at free prices. More importantly, it is also a universal service provider, ensuring that energy services are accessible to all [3].

Our comprehensive study of Volynoblenergo's activities has identified a wide range of services that the company provides (Fig. 1).

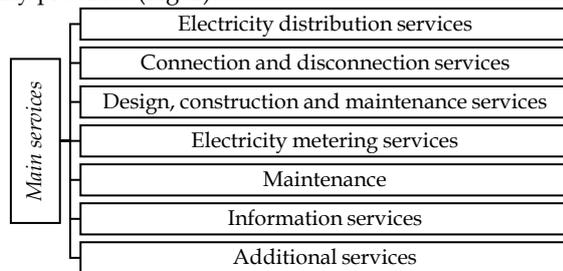


Fig. 1. Main services provided by Volynoblenergo PrJSC

Source: created by the author.

This diverse portfolio ensures that all aspects of the energy sector are covered, from distribution to maintenance.

1. Electricity distribution services: distribution of electricity through networks.
2. Connection and disconnection services: connection and disconnection of consumer electrical installations.
3. Design, construction, and maintenance services: design and survey, construction and repair work, and inspection of power grids and power supply systems.
4. Electricity metering services: installation, replacement, sealing, and repair of metering devices and inspection of metering devices.
5. Maintenance: Maintenance of electrical equipment and installations.
6. Information services: provision of information services and consultations to electricity consumers, conducting operating instructions.
7. Additional services: provision of transportation services, laboratory work, and other information services [10].

The electricity industry remains concerned about balancing electricity generation and consumption, especially during peak periods. Solving this problem requires an integrated approach, including introducing energy-efficient technologies and strict adherence to saving regimes at all levels: production, transportation, housing, communal services, and everyday life [2].

A critical level of wear and tear characterizes the energy infrastructure in the Volyn region. Most of the equipment of existing power plants is morally and physically obsolete, necessitating large-scale repairs and increasing the

risk of accidents. Electricity grids, many of which have reached the end of their standard service life, need to be modernized and replaced.

The technical condition of substations of different voltage classes in the Volyn region is characterized by high physical and technological wear and tear. According to Volynoblenergo, 89% of 0.4-10 kV overhead and cable lines (23451 km) are critically worn. Over the past decade, equipment deterioration has gradually increased by 1.3-1.7% annually [12].

The condition of low-voltage power grids commissioned in the 1960s and 1970s requires special attention. These networks, with a total length of approximately 2,852 km, are characterized by significant physical deterioration due to their long service life, which negatively affects the reliability of the electricity supply.

Despite the technical problems mentioned above, energy facilities significantly impact the environment. Therefore, ensuring environmental safety at both regional and national levels is a priority.

Let us consider the negative impact of different types of power plants on the environment. Thermal power plants (TPPs) are a source of significant radiation and toxic pollution. The ash generated by coal combustion contains high concentrations of uranium and poisonous elements that exceed the average for the earth's crust. Hydroelectric power plants (HPPs), in turn, cause changes in the microclimate in the surrounding areas, and intensive growth of blue-green algae is observed in reservoirs, which worsens water quality. The construction of hydropower plants also leads to damage to fish spawning grounds, flooding of fertile land, and changes in groundwater levels.

Although nuclear power plants (NPPs) are not a source of carbon dioxide emissions, which gives grounds to consider them "environmentally friendly," the issue of their safety remains open. The Chernobyl disaster had a significant impact on the perception of nuclear power. In addition to environmental risks, nuclear power has several other problems (Figure 2):

1. Safety of reactors: Accidents at power plants that release radioactive materials into the environment, particularly plutonium, could contaminate the biosphere.
2. Decommissioning: After the reactors' service life ends, a significant amount of highly radioactive waste is generated that requires safe storage and disposal.
3. Risk of nuclear proliferation: The use of nuclear power plants can contribute to the proliferation of atomic weapons [5].

The introduction of alternative energy sources is a promising area of energy development. Renewable energy sources (RES), particularly wind, solar, and biomass energy, have obvious advantages.

Wind energy, a form of mechanical energy, has significant potential for use. In the Ivanychiv and Volodymyr-Volyn districts of the Volyn region, wind and solar power plants with a total installed capacity of 150 MW and 110 kV power lines to transport the generated electricity are planned. The implementation of the project for the construction of solar and wind power plants is envisaged under an agreement with Wind Power G.S.I. Volyn LLC [6, 14].

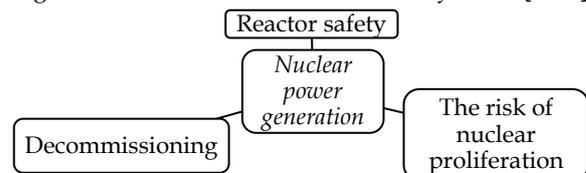


Fig. 2. Main risks and threats posed by nuclear power generation. Source: created by the author

In addition to the construction of new generating capacities, it is planned to modernize the existing power grid infrastructure, including the construction of new and

reconstruction of existing high-voltage substations, distribution points, and cable lines. Integrating new solar and wind power plants into a single power grid is necessary. Thus, the project's primary goal is to generate electricity using wind energy and its subsequent transmission to the United Energy System of Ukraine.

The project of construction of solar and wind power plants aims to achieve the following goals:

1. Optimization of the energy balance: Increasing generating capacities from renewable sources will help improve the energy balance and reduce technological losses during transportation.

2. Reducing greenhouse gas emissions: Electricity generation using renewable energy sources (solar and wind) will reduce greenhouse gas emissions.

3. Improving the quality and reliability of electricity supply: The development of distributed generation will increase the power system's stability and ensure consumers' uninterrupted power supply.

4. Renewal of infrastructure: The project envisages the construction of new power grids and the modernization of existing ones to meet modern requirements.

5. Job creation: The project will create new jobs during the construction phase and the operation of the facilities.

6. Stimulating renewable energy development: The project will be essential in developing wind energy and the electricity sector in the Volyn region.

In the village of Myshiv, work is underway to build 120-meter-high meteorological masts to study wind parameters (speed, direction, power). This data is needed to develop a project to construct alternative energy facilities, including 35 modern wind turbines. Each wind turbine will require a land plot of 2 hectares, and the total area needed for the project exceeds 150 hectares.

Solar energy projects are also being implemented in the Volyn region. A solar power plant (SPP) with a total capacity of 30 kW was operated in the Knyahynynok, Lutsk district village. The plant was built using equipment from European manufacturers, mainly Bisol WMO 300 W solar panels (100 pcs.). Utilizing an aluminum mounting system ensures the reliability and durability of the structure and minimizes the load on the roof. The SPP has a backup power supply system based on a Victron Energy MultiPlus hybrid inverter with a 15-year warranty. The system reduces electricity consumption from the grid in winter and generates surplus electricity for sale at a green tariff in summer. In addition, the system provides an autonomous power supply in case of emergency outages [8].

Another SPP with a capacity of 30.2 kW operates in the village of Liublynets, Kovel district. The station has 108 AmeriSolar PLM 280P/5 BB panels under the green tariff.

In Kovel, a solar power plant is equipped with Risen RSM120-6-325M-340M polycrystalline solar panels. As in the previous cases, the structure is made of aluminum.

Earlier, extensive power generation facilities in the Volyn region and private solar power plants were considered. It should be noted that all of them are subject to the green tariff mechanism.

Let us define the term "green tariff" and consider the principles of its tariffication in Ukraine.

"A feed-in tariff is an economic mechanism established by the state to encourage electricity production from

alternative sources. The key elements of this mechanism include (Fig. 3):

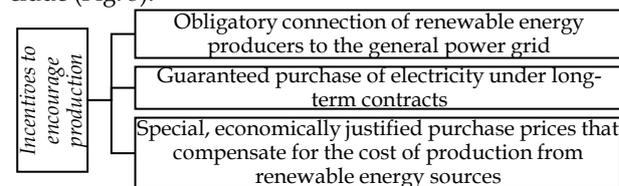


Fig. 3. The main elements that will stimulate the promotion of electricity generation from renewable sources.

Source: created by the author

1. Obligatory connection of RES producers to the general power grid.

2. Guaranteed purchase of electricity under long-term contracts.

3. Special, economically justified purchase prices that compensate for the cost of production from renewable energy sources.

The feed-in tariff mechanism in Ukraine has been in place, with various modifications, since 2009.

The National Commission for State Regulation of Energy and Public Utilities sets and regularly reviews the feed-in tariff rates [12].

The operation of a grid-tied solar power plant under the feed-in tariff requires its parallel connection to the intra-building power grid and the external public power grid. A special bi-directional meter performs commercial metering of electricity generated by the solar power plant and consumed by the household in a calendar month. If the generation exceeds the consumption, the excess electricity is transmitted to the external grid and paid for at a "green tariff." This allows the household not only to meet its own electricity needs but also to receive income from the sale of surplus electricity.

Renewable energy development has significant potential for developing and modernizing the energy sector.

Conclusions and prospects for further research. At the current stage of development, the Volyn region's energy system faces several challenges: the need to implement a comprehensive development Strategy, protect the interests of energy-dependent industries, attract investments in innovative projects, and ensure compliance with international standards. Effective regional energy sector development requires improving management, increasing social responsibility, and making scientifically sound strategic decisions. Developing energy market development strategies based on forecast trends is a priority.

The region's energy system is characterized by low electricity generation and consumption and a shortage of funds for modernizing thermal power plants. These features limit opportunities for reconstruction and require the continued operation of existing equipment.

The problem of uneven daily load schedules requires implementing energy-saving measures in all sectors of the economy and households. Renewable energy development (wind and solar energy systems) requires modernizing and expanding the power grid infrastructure, including substations, distribution points, and cable lines. Energy efficiency programs aimed at the technological restructuring of the economy have contributed to improving energy efficiency and energy saving in the region.

Література.

1. Бобров Є. А. Енергетична безпека держави : монографія. 2013. 5 с.
2. Гевко Р. Б., Гевко Б. Р., Павлова О. М., Павлов К. В. Особливості реалізації організаційно-економічного механізму енергозбереження на підприємствах житлово-комунального господарства: монографія. Луцьк: ФОП Мажула Ю. М., 2023. 300 с.
3. Про ринок електричної енергії: Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text>.
4. Зелений тариф для приватних домогосподарств. (2018). Волиньобленерго: веб-сайт. URL: <https://energy.volyn.ua/spozhyvacham/zelenyi-taryf/#gsc.tab=0>.
5. Кулчак В. Р., Павлова О. М., Павлов К. В., Лагодієнко В. Р. Формування та регулювання регіональних енергетичних систем: теорія, методологія та практика : монографія. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, Волиньполіграф, 2019. 346 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/16582>.

6. На Волині зводять вітрову електростанцію з понад 20 вітряків (фото). (24 жовтня 2024). Новини Волині та Луцька. ІА «Конкурент». <https://konkurent.ua/publication/145566/na-volyni-zvodyat-vitrovu-elektrostantsiu-z-ponad-20-vitryakiv-foto/>.
7. Павлов К. В., Павлова О. М. Формування та регулювання конкурентних відносин на регіональних ринках житла України: монографія / К. В. Павлов, О. М. Павлова; Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк: Терен, 2019. 542 с. URL: <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/15852>.
8. Павлов К. В., Павлова О. М., Коротя М. І. Регулювання діяльності регіональних газорозподільних підприємств України: монографія. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, Волинський поліграф, 2020. 256 с.
9. Павлова О. М., Павлов К. В., Тимчишак А. С., Освітінський Б. Р., Марчук В. О. Біометан: виробництво, економіка та можливості для підключення до газорозподільних мереж України. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 1. С. 62 – 68. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-1-9>.
10. Павлова О.М., Павлов К.В., Писанко С.В., Матіичук Л.П. Регулювання інвестиційно-інноваційної активності в електроенергетичній галузі України : монографія. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2023. 204 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21736>.
11. Павлова О. М., Павлов К. В., Снас В. В., Полторак О. В. Моніторинг процесів енергозбереження у соціально-економічних системах. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2023. № 3. С. 6-12. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2023-3-1>.
12. ПрАТ «Волинсьобленерго» : веб-сайт. URL: <http://energy.volyn.ua/>.
13. Тендіук А. О., Стрижеус Л. В. Стан та перспективи політики енергозбереження Волинської області. Економічний форум 3/2015. 189 с.
14. У Луцьку вперше в Україні встановили сонячні електростанції на водоочисних спорудах. 16 квітня 2025. Укрінформ : веб-сайт. <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3897876-u-lucku-vperse-v-ukraini-vstanovili-sonacni-elektrostantsii-na-vodoocisnih-sporudah.html>.
15. Pavlova O., Pavlov K., Liubomyr Matiichuk, Igor Kotsan, Iryna Perevozova. Imperatives to improve the efficiency of the energy security system of Ukraine. E3S Web Conf., 2024. Vol 567. 01015. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202456701024>.
16. Pavlov K.; Chorna N.; Chorny R. Investment and Innovation Activity of Renewable Energy Sources in the Electric Power Industry in the South-Eastern Region of Ukraine. *Energies* 2023, 16, 2363. DOI: <https://doi.org/10.3390/en16052363>.
17. Sala D., Bashynska I., Pavlov K., Pavlova O., Halytsia I., Hevko B. Comprehensive Assessment of Economic Efficiency for Energy-Saving Investments in Public Utility Enterprises: Optimizing Consumption and Sustainable Development. *Sustainability*. 2024. №16(23), 10163. DOI: <https://doi.org/10.3390/su162310163>.
18. Sala D., Pavlov K., Pavlova O., Demchuk A., Matiichuk L., Cichoń D. Determining the Bankrupt Contingency as the Level Estimation Method of Western Ukraine Gas Distribution Enterprises' Competence Capacity. *Energies*. 2023. №16(4), 1642. DOI: <https://doi.org/10.3390/en16041642>.

References.

1. Bobrov, Y. A. (2013). Enerhetychna bezpeka derzhavy: Monohrafiia [Energy security of the state: Monograph]. 5 p.
2. Hevko, R. B., Hevko, B. R., Pavlova, O. M., & Pavlov, K. V. (2023). Osoblyvosti realizatsii orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu enerhozoberezhennia na pidpriemstvakh zhyttlovo-komunalnoho hospodarstva: Monohrafiia [Features of implementing the organizational and economic mechanism of energy saving in public utility enterprises: Monograph]. Lutsk: FOP Mazhula Yu. M., 300 p.
3. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). Pro rynek elektrychnoi enerhii: Zakon Ukrainy vid 13.04.2017 № 2019-VIII [On the electricity market: Law of Ukraine No. 2019-VIII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text>
4. Volynoblenergo. (2018). Zelenyi taryf dlia pryvatnykh domohospodarstv [Green tariff for private households]. Volynoblenergo website. Available at: <https://energy.volyn.ua/spozhyvacham/zelenyi-taryf/#gsc.tab=0>.
5. Kupchak, V. R., Pavlova, O. M., Pavlov, K. V., & Lahodienko, V. R. (2019). Formuvannia ta rehuliuвання rehionalnykh enerhetychnykh system: teoriia, metodolohiia ta praktyka [Formation and regulation of regional energy systems: Theory, methodology and practice]. Lutsk: SPD Hadyak Zhanna Volodymyrivna, Volynpolyhraf, 346 p. Available at: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/16582>.
6. Konkurent. (2024, October 24). Na Volyni zvodiat vitrovu elektrostantsiiu z ponad 20 vitriakiv (foto) [A wind power plant with more than 20 turbines is being built in Volyn]. Novyny Volyni ta Lutska. Available at: <https://konkurent.ua/publication/145566/>.
7. Pavlov, K. V., & Pavlova, O. M. (2019). Formuvannia ta rehuliuвання konkurentnykh vidnosyn na rehionalnykh rynkakh zhyttla Ukrainy: Monohrafiia [Formation and regulation of competition in regional housing markets of Ukraine: Monograph]. Lutsk: Teren. Available at: <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/15852>.
8. Pavlov, K. V., Pavlova, O. M., & Korotia, M. I. (2020). Rehuliuвання diialnosti rehionalnykh hazorozpodilnykh pidpriemstv Ukrainy: Monohrafiia [Regulation of regional gas distribution companies in Ukraine: Monograph]. Lutsk: SPD Hadyak Zhanna Volodymyrivna, Volynpolyhraf, 256 p.
9. Pavlova, O. M., Pavlov, K. V., Tymchyshak, A. S., Osvitsynskiy, B. R., & Marchuk, V. O. (2023). Biomethane: production, economy, and opportunities for integration into the gas distribution networks of Ukraine. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, vol. 8, no. 1, pp. 62–68. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-1-9>.
10. Pavlova, O. M., Pavlov, K. V., Pysanko, S. V., & Matiichuk, L. P. (2023). Rehuliuвання investytsiino-innovatsiinoi aktyvnosti v elektroenerhetychnii haluzi Ukrainy: Monohrafiia [Regulation of investment and innovation activity in Ukraine's electric power sector: Monograph]. Lutsk: FOP Mazhula Yu. M., 204 p. Available at: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21736>.
11. Pavlova, O. M., Pavlov, K. V., Spas, V. V., & Poltorak, O. V. (2023). Monitoring of energy-saving processes in socio-economic systems. Aktualni problemy innovatsiinoi ekonomiky ta prava, no. 3, pp. 6–12. <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2023-3-1>.
12. Volynoblenergo. (n.d.). PrAT "Volynoblenerho". Web-sait [Volynoblenergo: Website]. Available at: <http://energy.volyn.ua/>.
13. Tendiuik, A. O., & Stryzheus, L. V. (2015). Stan ta perspektyvy polityky enerhozoberezhennia Volynskoi oblasti [Status and prospects of energy saving policy in Volyn region]. *Ekonomichnyi forum*, no. 3, 189 p.
14. Ukrinform. (2025, April 16). U Lutsku vperse v Ukraini vstanovyly soniachni elektrostantsii na vodoochysnykh sporudakh [Solar power plants installed at water treatment facilities in Lutsk for the first time in Ukraine]. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3897876-u-lucku-vperse-v-ukraini-vstanovili-sonacni-elektrostantsii-na-vodoocisnih-sporudah.html>
15. Pavlova, O., Pavlov, K., Matiichuk, L., Kotsan, I., & Perevozova, I. (2024). Imperatives to improve the efficiency of the energy security system of Ukraine. *E3S Web of Conferences*, vol. 567, 01015. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202456701024>.
16. Pavlov, K., Chorna, N., & Chorny, R. (2023). Investment and innovation activity of renewable energy sources in the electric power industry in the South-Eastern region of Ukraine. *Energies*, vol. 16, no. 5, 2363. <https://doi.org/10.3390/en16052363>
17. Sala, D., Bashynska, I., Pavlov, K., Pavlova, O., Halytsia, I., & Hevko, B. (2024). Comprehensive economic efficiency assessment for energy-saving investments in public utility enterprises: Optimizing consumption and sustainable development. *Sustainability*, vol. 16, no. 23, 10163. <https://doi.org/10.3390/su162310163>.
18. Sala, D., Pavlov, K., Pavlova, O., Demchuk, A., Matiichuk, L., & Cichoń, D. (2023). Determining the bankrupt contingency as the level estimation method of Western Ukraine gas distribution enterprises' competence capacity. *Energies*, vol. 16, no. 4, 1642. <https://doi.org/10.3390/en16041642>.

Анотація.

Бортнік С. М., Мохнюк А. М., Чорна Н. П., Крамар О. Ю. Інституційний базис реалізації механізму функціонування та розвитку сфери генерації та розподілу енергії згенерованої з використанням відновлювальних джерел в західному регіоні України.

Сучасний етап розвитку електроенергетики (в тому числі і тієї, що було згенеровано з використанням відновлювальних джерел) характеризується загостренням проблеми забезпечення надійності та якості електропостачання. Зростання впливу зовнішніх і внутрішніх загроз вимагає підвищення стійкості систем транспортування та розподілу зеленої електроенергії. Таким чином, перед енергетичною системою регіону

постаять системні виклики: необхідність реалізації комплексної стратегії розвитку мережі генерації енергії з використанням відновлювальних джерел, захист інтересів виробників у суміжних галузях, створення умов для залучення інвестицій в інноваційні проекти, а також забезпечення відповідності міжнародним стандартам. Ефективний розвиток регіональної сфери відновлювальної та класичної енергетики стримується недостатністю організаційно-економічних механізмів управління на державному та регіональному рівнях. Недостатня увага до соціальних аспектів і відсутність чітких стратегічних пріоритетів ускладнюють процес прийняття рішень. Розвиток енергоринку та підприємств енергетичного комплексу вимагає розробки науково обґрунтованих стратегій, що враховують довгострокові прогнози та тенденції. Безперервний контроль і адаптація до змінних умов є критично важливими для забезпечення сталого розвитку. Специфікою енергосистеми Волинської області є низький рівень як генерації, так і споживання електроенергії. Обмеженість фінансових ресурсів призводить до необхідності експлуатації морально та фізично застарілого, знищеного ворогом обладнання ТЕС, що суттєво обмежує можливості для масштабної модернізації. Проблема нерівномірності добового графіку навантажень вимагає впровадження комплексу заходів з енергозбереження. Окрім впровадження енергоефективних технологій, необхідно забезпечити суворе дотримання режимів економії в усіх секторах економіки та в побуті. Розвиток сонячної та вітроенергетики, створює потребу в суттєвій модернізації та розширенні електромережевої інфраструктури. Що включає в себе ремонт існуючих та будівництво нових пунктів генерації відновлювальної енергії, високовольтних підстанцій, розподільчих пунктів і кабельних ліній, для забезпечення надійного приєднання та передачі електроенергії.

Ключові слова: інституції, інституційний базис, інституційний механізм, механізм функціонування, механізм забезпечення ефективності ринку, генерація відновлювальної енергії, розподіл відновлювальної енергії, ефективність реалізації, механізм функціонування сфери відновлювальних джерел енергії, ефективність відновлювальних джерел енергії.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2025 р.

Бібліографічний опис статті:

Бортнік С. М., Мохнюк А. М., Чорна Н. П., Крамар О. Ю. Інституційний базис реалізації механізму функціонування та розвитку сфери генерації та розподілу енергії згенерованої з використанням відновлювальних джерел в західному регіоні України. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2025. № 1. С. 92-96.

Bortnik S., Mokhniuk A., Chorna N., Kramar O. Institutional framework for the implementation of the mechanism of functioning and development of the sphere of generation and distribution of energy generated from renewable sources in the western region of Ukraine. Actual problems of innovative economy and law. 2025. No. 1, pp. 92-96.

УДК: 338.439; JEL classification: Q01; Q13; L16; R10

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2025-1-24>

ГРИШИНА Наталія Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, <https://orcid.org/0000-0003-1768-750X>

ПОГОРЕЛОВА Олена Володимирівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і економічного аналізу, <https://orcid.org/0000-0003-2065-2121>

ГРИШИНА Лариса Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки, обліку і підприємництва, Первомайський навчально-науковий інститут, <https://orcid.org/0000-0002-3099-1453>

КАРАСЬ Петро Миколайович, кандидат економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, <https://orcid.org/0000-0002-4454-4371>

СТАЛІЙ ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Гришина Н. В., Погорелова О. В., Гришина Л. О., Карась П. М. Сталій просторовий розвиток економіки України в контексті забезпечення продовольчої безпеки.

У статті викладено аргументи щодо сталого просторового розвитку економіки України забезпечення продовольчої безпеки в умовах російсько-української війни. Досліджено державницькі підходи на рівні законодавства щодо просторової організації економічної системи, регіонального розвитку, забезпечення продовольчої безпеки. Визначені завдання розвитку агропромислового комплексу у забезпеченні сталого регіонального розвитку як передумови зміцнення продовольчої системи. В статті охарактеризовано наслідки бойових дій для продовольчого потенціалу та встановлено масштаби економічних збитків у результаті втрат продовольства в Україні, спричинених війною. Узагальнено фактори ризику щодо політики формування та розвитку продовольчої системи в умовах війни. Для підтримки сталого просторового розвитку економіки України в контексті зміцнення потенціалу її продовольчої системи запропоновано концептуальну модель механізму забезпечення продовольчої безпеки та сталого економічного розвитку. Отримані висновки матимуть практичне значення при встановленні стратегічних і оперативних цілей сталого регіонального розвитку, зміцнення продовольчої безпеки населення країни в умовах повоєнного відновлення економіки України.

Ключові слова: продовольча безпека, просторовий розвиток, аграрний сектор, фактори ризику, стратегія, продовольчий потенціал, регіон.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В сучасних умовах розвитку світового господарства трансформаційні процеси у просторовій організації економічних систем виступають важливим важелем інформаційних та інноваційних зрушень в усіх сферах людської діяльності. З розвитком суспільства та економіки змінюються й умови просторової організації – вони підлаштовуються під нові потреби та виклики, щоб забезпечити сталій і безпечний розвиток. Одним із вагомих чинників сталого розвитку економіки будь-якої країни є рівень продовольчої безпеки, яка передбачає вільний доступ усіх верств та груп населення до харчових продуктів, а також створення сприятливих умов для розвитку аграрного сектору та ефективного ланцюга поставок і реалізації продуктів харчування. Проте повномасштабна агресія з боку російської федерації проти нашої країни, тимчасова втрата частини сільськогосподарського потенціалу, зростання залежності від імпортової продукції, вимушене переміщення підприємств стали глобальними викликами та загрозами економічній системі України та її продовольчій безпеці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основи просторової організації економіки та просторової оптимізації розміщення окремих її галузей висвітлювали у своїх працях такі дослідники: Кастельс М., Кругман П., Ізард В., Лаунхардт В., Льош А., Портер М., Тюнен Й., Фуджіти М., Хаггет П. Серед сучасних українських дослідників, що приділяють увагу основам просторового розвитку економіки, варто виділити Антонюка Д., Комарницького М., Мельник М., Мазур А., Одінцева М., Стадницького Ю., Підгрушного Г., Шевчук Л. та ін. Вагомий внесок у розвиток теорії та методології безпеки та продовольчої безпеки зроблено сучасними вітчизняними науковцями (Бабич М., Більська Б., Бокій О., Вернигора М., Волощук Л., Гойчук О., Іртишцева І., Коваленко О., Колозін-Краєвська Д., Котикова О., Лайко О., Лисенко Г., Куць О., Надвиничний С., Самойлик Ю., Сичевський М., Скидан О., Сопочко О., Полещук О., Томашевська М., Шванський В.). Водночас, незважаючи на вагомий науковий напруження, дослідження основ сталого просторового розвитку економіки в контексті забезпечення продовольчої